

ÇOCUKLARINI YAZ SPOR OKULLARINA GÖNDEREN AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI VE BEKLENTİLERİ

Yücel OCAK¹

Veli KESKİN²

Yunus TORTOP¹

Sebiha GÖLÜNÜK¹

ÖZET

Bu çalışma ile Eskişehir, Burdur ve Afyonkarahisar'da ikamet eden ve çocuklarını yaz spor okullarına gönderen ailelerin; sosyo-ekonomik durumları ve beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Eskişehir, Burdur ve Afyonkarahisar Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin açmış oldukları yaz spor okullarına katılan 279 erkek ve 167 bayan, toplam 446 öğrenci velisi oluşturmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda velilere anket formu uygulanmıştır. Anketin alfa değeri (α) %86'dır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi, SPSS 11,00 paket programında frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmede ki-kare (χ^2) analizi yapılmış, anlamlılık düzeyi $P<0,05$ olarak belirlenmiştir. Çocuklarını spora yönlendiren ailelerin eğitim seviyeleri %33,2 ile lise mezunu olarak yoğunluk göstermektedir. Ailelerin, %31,2 oranında 751–1000 TL aralığında orta ve dar gelirli ailelerden oluştuğu ve %50,9 oranında 30–39 yaş aralığında yoğunlaştığı gözlenmiştir. Bu çalışmada erkekler %80,6, bayanlar ise %88 oranında çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimine sporun olumlu katkısı olacağını ifade etmektedirler. Çocukların spora yönlendirilmesinde aile faktörünün spor branşının belirlenmesindeki etkisi incelendiğinde erkeklerin %27,2, bayanların ise %16,2 oranında etkili olduğu görülmüştür. Anne ve baba arasındaki bu fark istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0,05$). Ayrıca erkek velilerin %24,7'si, bayanların ise %12'si çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Anne ve baba arasındaki bu farklılık istatistiki olarak 0,05 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Spor, aile, çocuk, beklentiler

SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS AND EXPECTATIONS OF FAMILIES WHO SEND THEIR CHILDREN TO SUMMER SPORTS SCHOOLS

ABSTRACT

This study aims to determine the socio-economic conditions and expectations of families who reside in Eskişehir, Burdur and Afyonkarahisar and send their children to summer sport schools. The sampling of the study includes 446 parents who sent their children to summer courses in different sport branches opened by Youth and Sports Directorates in Eskişehir, Burdur and Afyonkarahisar. A survey was applied to parents of children taking part in the research with a distribution of %62,6 ($n=279$) male and %37,4 ($n=167$) female parents. The alpha value of the study was (α) 86%. The evaluation of items was performed with the frequency and percentile relations on chi-square test in statistical package of social sciences 11,00 (SPSS 11,00) and a P value less than 0,05 was considered significant. The educational background of parents leading their children to sport are mostly high school graduates with %33,2 percentage. When monthly income is examined, %31,2 of these families are composed of people whose incomes change between 751-1000 TL coming from middle and low income groups. The parents aged 30-39 covers a proportion of %50,9. In this study, % 80,6 of males and %88,0 female parents stated that sports will contribute positively in physical and physiological development of their children.

¹ Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Afyon, yocak@aku.edu.tr (Yazışmadan sorumlu yazar); s.golunuk@hotmail.com

² Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor ABD, Afyon, keskinv@gmail.com

When the effect of family factor on choosing the sports branch is examined, males' affect was at a rate of %27,2 and females %16,2 in directing their children to sports. The difference between mothers and fathers is at a meaningful 0,05 level ($P<0,05$). However %24.7 of male parents and %12 of female parents have pointed out they lead their children to sport to provide financial profit. This situation has a significantly meaningful at a level of 0,05 ($P<0,05$).

Key Words: Sports, families, child, expectations

GİRİŞ

Çocukluk süreci, 18. yüzyıldan itibaren yaşamın farklı ve özel bir bölümü olarak algılanmaya başlandı. 19. yüzyılda eğitimciler, çocuklara kendilerini ifade etme olanağı verilirse, sağlıklı büyüme göstereceklerini ileri sürerek, çocuk gelişimi ve davranışlarının yönlendirilmesi gerektiğini savundular. Çocukların duygusallaştırılması olarak nitelenebilecek bu eğilim, 20. yüzyılı gerçek bir çocuk yüzyılı yapmıştır. “Çocukluk Döneminde Spor” kavramı da yine bu yüzyılda olgunlaşmıştır [1].

Günümüzde spor aktivitelerine ve organizasyonlarına verilen önem giderek artmaktadır. Eskiden gelişmiş ülkelerinde zenginlerin yapmış oldukları spor aktiviteleri, günümüzde toplumların her kesiminin ilgi gösterdiği, hatta aktif ve pasif olarak katıldıkları bir faaliyet haline gelmiştir. “Kitleleri peşinden sürükleyen spor etkinliklerine yönelen bireylerin amacı; eğlenmek dinlenmek ve hoşça vakit geçirmekten, sağlığını korumaya, sosyal çevre kazanmaya ya da para kazanmaya kadar geniş bir alan içerisinde değişmektedir” [2].

Bugün sporun bir eğitim aracı olarak çocuğun bedensel ve ruhsal yönden gelişmesinde büyük rol oynadığı bilinmektedir. Özellikle spor, çocukların fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve zihinsel gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır.

Aile tüm toplumlardaki en küçük sosyal kurumdur. Aile bireye kişilik kazandırmak ve toplumun kültürünü özümsetmekten başka psikolojik açıdan güvence temelini de oluşturur. Çocuğun aile dışındaki dünyaya uyum sağlayabilmesinde gereken gücü kazandıran etken aile üyelerinden gördüğü destektir. Çocuk doğumdan itibaren okul dönemine kadar öncelikle aile üleriyle ilişki içerisinde. Her şeyi onları taklit ederek öğrenir. Konuşma şekli, yemek yeme alışkanlığı, okuma isteğinden, müzik, sinema ve spora ilgi duymaya kadar tüm ilgi ve ihtiyaçları aile içerisinde taklit yoluyla şekillenir. Bu nedenle anne ve babasını kitap okurken gören çocuk kitap okumaya yatkın olacak, spor yaptığını gördüğünde de aktif olarak spora katılacaktır [1].

Çocuklarda oluşacak düşünce ve davranış modelleri bakımından aile hayatı ve ailede yer alan kişilerin davranış ve ilişkileri ne kadar sağlıklı olursa, topluma kazandırılacak gelecek nesillerde o denli sağlıklı ve yararlı kişilerden oluşur [3].

Spor açısından bakıldığında, çocuğun gelişiminin büyük bir bölümünün aile içinde şekillenmesi, ilgi, yetenek ve kapasitesinin bu ortamda oluşması, çocuğun spora yönelmesinden ve bu yönelmenin hangi spor branşı olacağına kadar uzanan bir dizi kararda, ailenin önemli roller üstleneceğini tahmin etmek zor değildir [4].

Çocuğun psiko-sosyal gelişimine, fiziksel gelişimine ve boş zamanlarını değerlendirmesine fayda sağlayacağını düşünen aile; çocuklarını, çocuğun kendi istediği bir branşa veya kendilerince çocuğu açısından daha iyi bir gelecek sağlayacağını düşünerek, kendi seçtiği bir spor branşına yönlendirmektedirler [2,5].

Ayrıca ilgiler geniş ölçüde yakın çevredeki öğrenme olanaklarına bağlıdır. Bu sebeple ilgilerin oluşumunda, çocuğa model teşkil eden ana-babanın rolü büyüktür. Bir müzik aleti çalan, resim

yapan, sporla uğraşan anne ve baba, kendi uğraşlarıyla çocuğa önemli birer örnek oluştururlar. Annenin balerin, babanın müzisyen olması mutlaka çocukta da aynı ilginin oluşacağı anlamına gelmez. Önemli olan, çocuğun istek, yetenek ve eğilimidir. Bu özellikler saptandıktan ve çocuğun ilgileri belirlendikten sonra o doğrultuda yönlendirmek gerekir [6,7,8,9].

Sosyal hareketlilik ve kentleşmenin meydana getirdiği aile yapısındaki değişmeler, aile içerisindeki rollerin de değişmesine neden olmuştur. Çocuğun aile içerisindeki konumu ve değeri artırmıştır. Bazı aileler, çocukların boş zamanlarını daha iyi değerlendirmelerini ve sporun insan organizmasına sağladığı yararlardan, bazı aileler ise gelecekte çocuklarının başarılı ve ünlü birer sporcu olmasını istediklerinden, hatta çocukları aracılığı ile maddi gelir elde etmek ve daha iyi bir refah seviyesine ulaşmak için çocuklarını spora yönlendirmektedirler.

Bu çalışma çocuklarını yaz spor okullarına gönderen ailelerin sosyo-ekonomik yapılarını belirlemek ve çocuğunu spor okullarına gönderirken hangi beklenti ve düşünce içerisinde olduğunu tespit edebilmek amacı ile planlanmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu araştırmanın örneklemini Eskişehir, Burdur ve Afyonkarahisar Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin açmış oldukları yaz spor okullarına katılan toplam 446 öğrenci velisi oluşturmuştur.

Çalışmada öncelikle, otuza yakın aileye ulaşılmış, çocuklarını spora yönlendirme nedenleri ve beklentileri sorulmuş, verdikleri cevaplar doğrultusunda uzman görüşleri de alınarak ankete son şekli verilmiştir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde deneklerin ayırt edici özellikleri, ikinci bölümde ise ailelerin çocuklarını spora yöneltme nedenleri ve beklentileri tanımlanmaya çalışılmıştır. Anket Likert tipi ölçekli olup geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Anketin alfa değeri (α) %76'dır.

Anketlerin değerlendirilmesi, SPSS 11 paket programında frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmede ki-kare (χ^2) analizi yapılmış, anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Çalışmada elde edilen veriler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Cinsiyet dağılımı

CinsiyetYaş	Frekans	%
Erkek	279	62,6
Bayan	167	37,4
Toplam	446	100

Tablo 2. Yaş dağılımı

Yaş	Frekans	%
20-29	56	12,6
30-39	227	50,9
40-49	146	32,7
50-59	17	3,8
Toplam	446	100

Tablo 3. Eğitim durumu dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	%
İlkokul	65	14,6
Ortaokul	68	15,2
Lise	148	33,2
İki yıllık	57	12,8
Dört yıllık	79	17,7
Y. Lisans	29	6,5
Toplam	446	100

Tablo 4. Aylık gelir dağılımı

Aylık Gelir (TL)	Frekans	%
500-750	72	16,1
751-1000	139	31,2
1001-1250	121	27,1
1.251-1.500	43	9,6
1501 ve Üzeri	62	13,9
Toplam	437	98
Kayıp	9	2
Toplam	446	100

Tablo 5. Meslek dağılımı

Meslek Dağılımı	Frekans	%
Öğretmen	62	13,9
Akademisyen	5	1,1
Doktor	21	4,7
Polis	32	7,2
Serbest Meslek	121	27,1
Memur	86	19,3
İşçi	90	20,2
Ev Hanımı	29	6,5
Toplam	446	100

Tablo 6. Anne ve babaların cinsiyet gruplarına göre "Spor etkinliklerinin çocuğumun fiziksel ve fizyolojik gelişimine olumlu katkısı olacağını düşünüyorum" görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	225	42	12	279
	%	80,6	15,1	4,3	100
Bayan	n	147	14	6	167
	%	88	8,4	3,6	100
Toplam	n	372	56	18	446
	%	83,4	12,6	4	100

P>0,05

 $(\chi^2) : 4,166$

(SD) : 4

Tablo 6'da istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılık gözlenmemiştir (P>0,05).

Tablo 7. Anne ve babaların cinsiyet gruplarına göre “Çocuğumun, spor etkinlikleri ile sigara, alkol ve diğer zararlı maddelerden uzak duracağını düşünüyorum” görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	222	30	27	279
	%	79,6	10,8	9,6	100
Bayan	n	127	14	26	167
	%	76	8,4	15,6	100
Toplam	n	349	44	53	446
	%	78,3	9,9	11,9	100

P>0,05 $(\chi^2) : 5,674$ **(SD) : 4**

Tablo7’de istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığa rastlanmamıştır (**P>0,05**).

Tablo 8. Anne ve babaların cinsiyet gruplarına göre “Çocuğumun spor etkinlikleri ile kurallara uyma ve başkalarının haklarına saygı duymayı öğreneceğine inanıyorum” görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	249	19	11	279
	%	89,2	6,8	3,9	100
Bayan	n	130	26	11	167
	%	77,8	15,6	6,6	100
Toplam	n	379	45	22	446
	%	85	10,1	4,9	100

P>0,05 $(\chi^2) : 8,688$ **(SD) : 4**

Tablo 8’de istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığa rastlanmamıştır (**P>0,05**)

Tablo 9. Anne ve babaların cinsiyet gruplarına göre “çocuğumun yönelmiş olduğu spor branşını ben belirledim” görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	76	29	174	279
	%	27,2	10,4	62,4	100
Bayan	n	27	14	126	167
	%	16,2	8,4	75,4	100,0
Toplam	n	103	43	300	446
	%	23,1	9,6	67,3	100

***P<0,05** $(\chi^2) : 11,630$ **(SD) : 4**

Tablo 9’da velilerin cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak 0,05anlamlılık düzeyinde bir farklılığa rastlanılmıştır (**P<0,05**).

Tablo 10. Anne ve babaların cinsiyet gruplarına göre “çocuğumun gelecekte başarılı ve ünlü bir sporcu olmasını istediğim için spora yönlendirdim” görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	106	36	137	279
	%	38,0	12,9	49,1	100,0
Bayan	n	39	22	106	167
	%	23,4	13,2	63,5	100,0
Toplam	n	145	58	243	446
	%	32,5	13,0	54,5	100,0

***P<0,05** $(\chi^2) : 13,424$ **(SD) : 4**

Tablo 10’da velilerin cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığa rastlanılmıştır (**P<0,05**).

Tablo 11. Anne ve babaların cinsiyetlerine göre “çocuğumun ileride iyi bir kazanç elde etmesi için spora yönlendirdim” görüşleri

Cinsiyet		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
Erkek	n	69	37	173	279
	%	24,7	13,3	62	100
Bayan	n	20	20	127	167
	%	12	12	76	100
Toplam	n	89	57	300	446
	%	20,0	12,8	67,3	100

*P<0,05 (x²) : 15,326 (SD) : 4

Tablo 11’de istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığa rastlanmıştır (P<0,05)

Tablo 12. Anne ve babaların aylık kazançlarına göre “çocuğumun ileride iyi bir kazanç elde etmesi için spora yönlendirdim” görüşleri

Aylık Gelir (TL)		Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Toplam
500–750	n	28	13	38	79
	%	27,2	25,5	13	17,7
751–1000	n	34	11	84	129
	%	33	21,6	28,8	28,9
1001–1250	n	21	9	91	121
	%	20,4	17,6	31,2	27,1
1251–1.500	n	13	10	29	52
	%	12,6	19,6	9,9	11,7
1.501 ve üzeri	n	7	8	50	65
	%	6,8	15,7	17,1	14,4
Toplam	n	103	51	292	446
	%	23,1	11,4	53	100

*P<0,05 (x²) : 33,937 (SD) : 16

Tablo 12’de velilerin aylık kazançları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak 0,05 anlamlılık düzeyinde bir fark görülmektedir (P<0,05).

TARTIŞMA

Çalışmaya katılan velilerin %62,6’sı erkek, %37,4’ü bayandır. Velilerin yaş dağılımları ise %12,6’sı 20–29 yaş, %50,9’u 30–39 yaş, %32,7’si 40–49 yaş ve %3,8’i 50–59 yaş aralığındadır. Ailelerin eğitim durumlarına bakıldığında, %14,6’sının ilkökul, %15,2’sinin ortaokul, %33,2’sinin lise, % 12,8’inin yüksek okul, %17,4’ünün üniversite, %6,5’inin lisansüstü eğitim mezunu oldukları tespit edilmiştir. Bu durumda araştırmaya katılan velilerin çoğunluğunun lise ve üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Ailelerin aylık gelir seviyeleri ise; %16,1’i 500–750 TL, %31,2’si 751–1000 TL, %27,1’i 1001–1250 TL, %9,6’sı 1251–1500 TL ve %13,9’u da 1500 TL ve üzerinde dağılım göstermektedir. Bu değerlerle, araştırmaya katılan velilerin büyük bir bölümünün dar ve orta seviyeli gelir gruplarından oluştuğu söylenebilir. Aynı şekilde ankete katılan velilerin meslek dağılımlarına bakıldığında %13,9’nun öğretmen, %1,1’nin akademisyen, %4,7’sinin doktor, %7,2’sinin polis, %27,1’nin serbest meslek, %19,3’nün memur, %20,2’sinin işçi ve %6,5’nin ev hanımı olduğu görülmektedir.

Sportif etkinliklerin çocukların fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine olumlu katkısı olacağını belirten erkek velilerin oranı %80,6 iken, bayan velilerin oranı %88 seviyesindedir.

Thompson ve arkadaşları yaptıkları bir araştırmada Hindistanlı ve Amerikalı ailelerin, sportif

etkinliklerin çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağına inandıklarını tespit etmişlerdir [10]

Yine konuyla ilgili literatür bilgileri değerlendirildiğinde, bir çok araştırmacı, ailelerin çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine, fiziksel aktivitelerin önemli katkılar sağladığına inandıklarını ifade etmektedir [11,12,13,14]. Aynı şekilde Pehlivan da yaptığı bir araştırmasında ailelerin; sportif etkinliklerin, çocuklarında birçok olumlu değişlikle beraber fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine de önemli katkılar sağladığına inandıklarını belirtmiştir [15].

Literatür bilgileriyle de büyük benzerlik gösteren araştırma bulgularımızda, ailelerin çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine sporun katkılarının kaçınılmaz olduğunu algıladıklarını göstermektedir.

Ailelerden “çocuğumun sportif etkinlikler ile sigara, alkol ve diğer zararlı maddelerden uzak duracağını düşünüyorum” diyen erkeklerin oranı %79,2, bayanların oranı %75,4 seviyesindedir. Bu durum sigara ve diğer zararlı maddelere başlama yaşının giderek küçüldüğü günümüzde, umut verici bir oran olarak düşünülebilir. Bir başka ifadeyle aileler çocuklarını sporla zararlı alışkanlıklardan uzak tutabilecekleri bilincini taşımaktadır.

Ögel ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmalarda toplumun yoğun bir şekilde zararlı maddelerle tanışmış olduğunu ifade etmelerine karşılık bu çalışmada velilerin sporla sigara ve diğer zararlı maddelerden uzak bir yeni nesil yetiştirme eğiliminde oldukları söylenebilir [16]. Opper ve arkadaşları, spora yönlendirilen çocukların sigara, alkol ve diğer zararlı madde kullanma oranlarının, spor yapmayan çocuklara oranla daha az olduğunu ifade etmişlerdir [17]. Cholchico ve arkadaşları benzer bir çalışmada sigara, alkol ve madde bağımlılığı gibi kötü alışkanlıkları olan çocukların, spora yönlendirildikten sonra bu alışkanlıklarından uzaklaştıklarını belirtmektedir [18]. Yine literatür bilgilerinde spora katılımın, çocuklarda sigara, alkol ve diğer zararlı alışkanlıkların kullanılmasını azalttığı yönünde çok sayıda araştırma bulgularına rastlanılmaktadır [15,19,20,21] Bizim araştırma bulgularımızı destekleyen literatür bilgileri de göstermektedir ki sportif etkinliklerle, çocuklarımızı tehdit eden sigara, alkol ve diğer madde bağımlılığı gibi kötü alışkanlıklardan korunabiliriz.

Bunun yanında araştırmaya katılan ailelerden erkeklerin %89,2’si, bayanların %77,8’i çocuklarının sportif aktiviteler ile kurallara uyma ve başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenebileceklerine inandıklarını ifade etmişlerdir. Yetim ve Yıldırım’ın Ankara il merkezinde yapmış oldukları çalışmada öğrenci velilerinin %61,5’i “dostça oynama, kazananı taktir etme, kaybetmeyi kabullenebilme” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir [22].

Çocukların spora yönlendirilmesinde aile faktörünün spor branşını belirlenmesindeki etkisi incelendiğinde, erkeklerin %62,4 ü, bayanların ise %75’inin spor branşı seçiminde çocuklarına müdahale etmedikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında, çocuklarının branşlarını ben belirledim diyen erkeklerin oranı %27,2 iken bayanların oranı ise %16,2 seviyesindedir. Bu değerler göstermektedir ki erkekler, çocuklarının spor branşlarının belirlenmesinde bayanlara oranla daha etkili olmaktadırlar. Bu durum toplumumuzun ataerkil yapısıyla da ilişkilendirilebilir. Anne ve baba arasındaki bu fark istatistiksel olarak da 0,05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0,05$). Bunun yanında ailelerin büyük çoğunluğunun (% 67,3) çocuklarının branş seçimine etki etmeden, çocuklarının tercihlerini destekledikleri görülmektedir (Tablo.9).

Fredericks ve arkadaşları, ailelerin çocuklarını spora yönlendirmede etki ettiklerini ve gelecekte çocuklarının yapacakları spor branşını belirlediklerinden bahsetmişlerdir [23].

Bu durumda literatür bilgileriyle araştırma bulgularımız arasında farklılık görülmektedir. Fredericks ve arkadaşlarının 2005 yılında yaptığı bu çalışmadaki ailelerin görüşleriyle, günümüzdeki ailelerinin

zamana bağlı olarak bilgi, görgü ve kültürel değişimleriyle oluşan farklılıklar olarak açıklanabilir. Erkekler %38, bayanlar ise %23,4 oranında çocuklarının ünlü ve başarılı bir sporcu olmaları için spora yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Anne ve babalar arasındaki bu farklılık istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0,05$).

Ayrıca velilerden erkekler %24,4 ve bayanlar %12 oranında çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0,05$).

Aylık kazançları 500–750 TL olan aileler %27,2, 751–1000 TL olanlar %33, 1001–1250 TL olanlar %20,4, 1251-1500 TL olanlar %12,6 ve 1501 TL ve üzeri aralığında olan aileler %6,8 oranında çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum 0,05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0,05$).

Coakley, benzer bir araştırmada, ailelerin sosyo-ekonomik seviyeleri ve yaşam tarzlarının çocuklarının katılacağı sporu belirlemede etkili olduğunu ve çocuğunun başarısıyla birlikte daha fazla maddi kazanç ulaşılarak daha iyi bir yaşam standardına ulaşacakları beklentilerini taşıdıklarını ifade etmiştir [24].

Çon ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin spora yönelmesindeki etken olan unsurlar içerisinde, aile faktörünün ikinci sırada yer aldığını belirtmişlerdir [25]. Bu sonuç araştırmamızla benzerlik göstermektedir.

Başka bir çalışmada ise Demir'in İstanbul Burhan Felek Spor Tesisi Yaz Spor Okulu'na gelen 7–14 yaş grubu 481 çocuk üzerinde yaptığı çalışmada çocukların spora yönelmesinde en önemli etkenin aile olduğu; anne-babanın eğitim düzeyine paralel olarak arttığını belirlemiştir [26]. Literatür bilgileri bu çalışmada elde edilen verilerle benzerlik göstermekte ve çalışmadaki düşüncüyü destekler niteliktedir.

Şahan ve arkadaşları da yaptıkları bir çalışmada ailelerin, çocuklarının fiziksel ve psiko-sosyal gelişimine ve boş zamanlarının değerlendirilmesine yarar sağlayacağını düşündükleri için, çocuklarını kendilerinin belirledikleri veya çocuklarının istedikleri bir spor branşına yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir [27].

Tüm bu literatür bulgularının da desteklediği şekilde araştırma sonuçlarımız da göstermektedir ki; genel olarak aileler sportif etkinliklerin, çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimlerine olumlu katkısı olacağına inanmaktadırlar. Ancak eğitim seviyesi düşük dar gelirli ailelerin, diğer ailelere oranla çocuklarını spora yönlendirmelerinde maddi kazanç beklentisinde oldukları görülmektedir. Ayrıca dar gelirli aileler, çocuklarının branşlarını kendileri belirlerken ileride çok kazanan ve ünlü birer sporcu olmalarını istemektedirler. Bu onların gelecekte statü atlayarak sosyo-ekonomik durumlarını çocukları aracılığı ile düzeltme arzusunda olduklarıyla ifade edilebilir.

SONUÇ

Araştırmaya katılan veliler çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istemektedirler. Ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında lisansüstü eğitim yapmış olanların tamamı (N=29 kişi) çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istemektedir. Bu da dikkat çekici bir orandır. Her iki cinsiyet grubu da sporun çocukları üzerinde fiziksel ve fizyolojik yönden olumlu katkılar sağlayacağı noktasında benzer görüşlere sahiptir. Yine aileler çocuklarının sportif aktiviteler yolu ile kurallara uyma ve başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenebileceklerine inanmaktadırlar.

Aile faktörünün spor branşını belirlenmesindeki etkisi incelendiğinde, velilerin çoğunluğunun çocuklarının görüşlerini destekledikleri görülmektedir. Ancak erkek veliler çocuklarının branşlarının

belirlenmesinde bayanlara oranla daha etkili olmaktadır.

Aylık kazançları 751–1000 TL aralığında olan aileler ve ilkokul mezunu olan aileler, çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir.

KAYNAKLAR

1. Öztürk F., Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırınan Yayınevi, Ankara, ss., 9, 21, 48, 51–53, 61–63, 1998
2. Kılıçgil E., Sosyal Çevre-Spor İlişkileri, Kültür Ofset, Bağırınan Yayınevi, Ankara, ss., 27,35,43, 92, 95, 1998.
3. Tümer S., Gençleri Spora Yönlendirmede Ailenin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2001.
4. Amman, M.T., "Spor Sosyolojisinde Seçme Konular" Sporda Sosyal Bilimler, (Ed:H.C. İkişler), Alfa Basım Yayım Dağıtım, Bursa, ss., 3, 24. 119, 120, 122, 2000.
5. Hutchinson, S. L., Baldwin, C. K., & Caldwell, L. L. Differentiating parent practices related adolescent behavior in the free time context, *Journal of Leisure Studies*,2003, 35(4), 396-422.
6. Dempsey, J. M., Kimiecik, J. C., & Horn, T. S., Paternal influence on children's moderate to vigorous physical activity participation: an expectancy-value approach, *Pediatrics Exercise and Science*, 5:151-167, 1993.
7. Yavuzer H. (2002), Ana-Baba ve Çocuk, Remzi Kitapevi, İstanbul ss., 155,156, 2002.
8. Erkal M.E., Özbay G., Ayhan D., Sosyolojik Açından Spor, Eren Ofset, İstanbul ss., 120- 123, 1998.
9. Ziyagil M.A., Tamer K., Zorba E., Uzuncan S., Uzuncan H.H., Eurofit Test Bataryası Vasıtasıyla 10-12 Yaşları Arasındaki Erkek İlkokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk ve Antropometrik Özelliklerinin Yaş Gruplarına ve Spor Yapma Alışkanlıklarına Göre Karşılaştırılması, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1996, 1,1: ss., 20-28.
10. Thompson, J. L., Davis, S. M., Gittelsohn, J., Going, S., Becenti, A., Metcalfe, L., Stone, E., Harnack, L., Ring, K., "Patterns of physical activity among American Indian children: An assesment of barriers and support", *Journal of Community Health*, 26(6):423-445, 2001.
11. Freedson, P.S., Evenson, S., Familial aggregation in physical activity, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62: 384-389, 1991.
12. Moore, L.L, Lombardi, D.A., White, M.J., Campbell, J.L., Oliveria, S.A., Ellison, R.C., Influences on parents' physical activity levels on on activity levels of youngh children, *Journal of Pediatrics*, 2001,118:215-219, 1991.
13. Wagner, N., Kirch, W., Recommendations for he promotion of physical activity in children, *Journal of Public Health*, 2006, 14:71-75.
14. Thompson, A.M., Rehman, L.A., Humbert, M.L., Factors influencing the physically active leisure of children and youth: A qualitative study, *Journal of Leisure Studies*, 27:421-438, 2005.
15. Pehlivan Zekai, Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2009, VII (2) 69–76.
16. Ögel K. Çorapçoğlu, A., Sir, A., Tamar M., Tot Ş., Doğan O., ve Ark., Dokuz İlde İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinde Tütün, Alkol ve Madde Kullanım Yaygınlığı, *Türk Psikiyatri Dergisi*,2004, 15,2: ss., 112,118.
17. Oppen E., Worth A., Bös K., Kinderfitness-kindergesundheit", *Bundesgesundheitsbl Gesundheitsforsch Gesundheitsschutz*, 48:854-862, 2005.
18. Colchico, K., Zybert, P., Basch, C.E., Effects of after-school physical activity on fitness, fatness, and cognitive self-perceptions: a pilot study among urban, minority adolescent girls", *American Journal of Public Health*, 2000, 90(6): 977-978.
19. Rutten, E.A., Stams, G.J.J.M., Biesta, G.J.J., Schuengel, C., Dirks, E., Hoeksma, J.B., The contribution of organized youth sport to antisocial and prosocial behavior in adolescent athletes", *Journal of Youth Adolescence*, 36:255-264, 2007.
20. Ussher, M.H., Owen, C.G., Cook, D.G.& Whincup, P.H., The relationship between physical activity, sedentary behaviour and psychological wellbeing among adolescents", *Social Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 2007, 42, 851-856.
21. Bluechhardt, M. H., Shephard, R. I., "Using an extracurriculum physical activity program to enhance social skills", *Journal of Learning Disabilities*, 1995, 28(3): 160-169.
22. Yetim A., Yıldırım İ. Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1996, 1,3: ss., 36-43.
23. Fredericks, J.A., Eccles, J.S., Family socialization, gender, and sport motivation and involvement", *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 27, 3-31, 2005.
24. Coakley, J., The good father: parental expectations and youth sports", *Journal of Leisure Studies*, 25(2):155-163, 2006.
25. Çon M., Yetim A., Ağaoğlu S. A., Taşmektepligil, M.Y., Elit Düzeyde Spor Yapanların Spora Yönlennmelerinde İlk ve Orta Öğretim Kurumlarının Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1997, 1: ss, 41-53.

26. Demir A., 7-14 Yaş Arası Çocukların Spora Yönlendirilmesine Etki Eden Faktörler (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1996.
27. Şahan H., Çınar V. Kitle İletişim Araçlarının Spor Kamuoyu Üzerine Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2004, Sayı 12, 277.